

Orientació Educativa i la seva Didàctica

Codi: 42098

Crèdits: 27

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4310486 Formació de Professorat d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat, Formació Professional i Ensenyaments d'Idiomes	OT	0	A

Professor/a de contacte

Nom: José María Sanahuja Gavalda

Correu electrònic: Josep.Sanahuja@uab.cat

Equip docent

María de los Ángeles Matarín Mariano

Andy Morodo Horrillo

Joana Ferrer Miquel

Carme Martínez Roca

Marta Mozo Llusia

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

No es contemplen

Objectius

L'Orientació educativa és una pràctica pedagògica al servei del desenvolupament personal, social, acadèmic i professional de cadascun dels joves en el seu procés de continuum formatiu a l'educació secundària.

El professional d'orientació educativa, en el centre i amb la comunitat educativa, requereix comptar amb unes competències globals i específiques que fan possible, simultàniament, el treball d'equip dins la institució i l'atenció directa a l'alumnat al servei de la seva projecció i èxit educatiu.

Per aquesta raó, els objectius vehiculats a través d'aquesta assignatura que l'equip docent planteja als seus estudiants són:

1. Dominar estratègies, tècniques i recursos per afrontar l'Orientació a la secundària, tant en una perspectiva d'acció individual com grupal, en els àmbits de l'orientació personal i social, l'orientació acadèmica i professional i l'atenció a la diversitat des d'una perspectiva d'escola inclusiva
 2. Identificar les competències clau per a la funció orientadora i valorar-les a partir de les seves habilitats i aptituds pròpies
-
1. Conèixer els principals models d'acció orientadora a la secundària i les seves possibilitats i limitacions així com els diferents agents que prenen part en el procés orientador, tant al centre com des d'una perspectiva de xarxa
 2. Desenvolupar la capacitat de detecció, de serveis i recursos per a donar resposta a les necessitats d'orientació en el marc del Projecte educatiu de centre i en l'entorn educatiu

Competències

- "Concretar el currículum que s'implantarà en un centre docent participant en la planificació col·lectiva del mateix; desenvolupar i aplicar metodologies didàctiques tant grupals com personalitzades, adaptades a la diversitat dels estudiants."
- "Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribueixin a fer del centre un lloc de participació i cultura en l'entorn on estigui ubicat; desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació dels estudiants de manera col·laborativa i coordinada; participar en l'avaluació, investigació i innovació dels processos d'ensenyament-aprenentatge."
- Adoptar una actitud i un comportament ètic i actuar d'acord als principis deontològics de la professió.
- Adquirir estratègies per a estimular l'esforç de l'estudiant i promoure la seva capacitat per a aprendre per sí mateix i amb altres, i desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que facilitin l'autonomia, la confiança i la iniciativa personals.
- Analitzar críticament el treball personal i utilitzar els recursos per al desenvolupament professional.
- Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la als processos d'ensenyament-aprenentatge en les matèries pròpies de la especialització cursada.
- Comunicar-se de manera efectiva, tant de manera verbal com no verbal.
- Conèixer els continguts curriculars de les matèries relatives a la especialització docent corresponent, així com el cos de coneixements didàctics al voltant als processos d'ensenyament-aprenentatge respectius.
- Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula, dominar destreses i habilitats socials necessàries per a fomentar l'aprenentatge i la convivència a l'aula, i abordar problemes de disciplina i resolució de conflictes.
- Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge amb especial atenció a l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible.
- Fer un ús eficaç i integrat de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- Generar propostes innovadores i competitives en l'activitat professional i en la investigació.
- Informar i assessorar a les famílies sobre el procés d'ensenyament-aprenentatge i sobre la orientació personal, acadèmica i professional dels seus fills.
- Interpretar les diferents necessitats educatives dels alumnes amb la finalitat de proposar les accions educatives més adequades.
- Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament-aprenentatge potenciant processos educatius que facilitin l'adquisició de les competències pròpies dels respectius ensenyaments, atenent al nivell i formació prèvia dels estudiants així com la orientació dels mateixos tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Posseir les habilitats d'aprenentatge necessàries per a poder realitzar una formació contínua tant en els continguts i la didàctica de l'especialitat, com en els aspectes generals de la funció docent.

Resultats d'aprenentatge

1. Adoptar una actitud i un comportament ètic i actuar d'acord als principis deontològics de la professió.
2. Adquirir habilitats socials en la relació i la orientació a les famílies, els alumnes i els docents.
3. Analitzar críticament el desenvolupament de la docència, de les bones pràctiques i de la orientació i assessorament psicopedagògic utilitzant criteris de qualitat.
4. Assessorar als docents en relació a la gestió de la convivència a l'aula i en el centre.
5. Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament-aprenentatge en les matèries pròpies de la especialització cursada.
6. Comunicar-se de forma efectiva, tant verbal com no verbalment.
7. Demostrar que compren el desenvolupament de la personalitat dels estudiants i les possibles disfuncions que afecten a l'aprenentatge.
8. Demostrar que coneix diversos contextos i situacions en el desenvolupament de la orientació psicopedagògica i professional.

9. Demostrar que coneix el valor formatiu i cultural de l'orientació psicopedagògica i professional aplicada a l'Educació Secundària Obligatoria, al Batxillerat i a la Formació Professional.
10. Demostrar que coneix i aplica recursos i estratègies per a la orientació psicopedagògica i professional.
11. Demostrar que coneix i que sap aplicar propostes docents innovadores a l'àmbit de l'atenció a la diversitat.
12. Demostrar que coneix la història i els desenvolupaments recents dels diferents models i enfocaments de la orientació psicopedagògica i professional.
13. Demostrar que coneix la incidència dels diferents contextos familiars en els processos educatius.
14. Demostrar que coneix les característiques dels estudiants, els seus contextos socials i motivacions.
15. Demostrar que coneix les funcions de la orientació personal, acadèmica i professional de l'Educació Secundària.
16. Demostrar que coneix les tècniques d'assessorament a les famílies en relació als processos d'ensenyament-aprenentatge dels seus fills.
17. Desenvolupar les funcions d'Orientació en seqüències i programes d'acció per a les diferents funcions de la tutoria.
18. Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge amb especial atenció a l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible.
19. Entendre l'avaluació com un instrument de regulació i d'estímul al esforç, i conèixer i desenvolupar estratègies i tècniques per a l'avaluació dels diferents aprenentatges.
20. Fer un ús eficaç i integrat de les tecnologies de la informació i la comunicació.
21. Generar propostes innovadores i competitives a l'activitat professional i a la investigació.
22. Identificar els problemes relatius a la pràctica de la orientació i plantejar possibles alternatives i solucions.
23. Identificar i planificar la gestió de situacions educatives que afecten a estudiants amb diferents capacitats i diferents ritmes d'aprenentatge.
24. Planificar les funcions de tutoria i orientació en el centre de secundària en col·laboració amb el conjunt del professorat.
25. Posseir les habilitats d'aprenentatge necessàries per a poder realitzar una formació contínua en els aspectes generals de la funció docent, orientadora i d'assessorament.
26. Proposar les mesures de recolzament educatiu adequades per a atendre als alumnes amb necessitats educatives.
27. Seleccionar, utilitzar i elaborar materials per a la orientació psicopedagògica i professional.

Continguts

BLOC I: L'ORIENTACIÓ PSICOPEDAGÒGICA I LABORAL AL CENTRE EDUCATIU

- La inserció de l'orientació personal, acadèmica i professional en el currículum de l'Educació Secundària
- Orientacions psicopedagògiques per ensenyar a aprendre a aprendre
- L'avaluació dels processos d'orientació professional i psicopedagògica
- Orientació prelaboral i professional
- Principals problemes plantejats en la investigació i innovació en els camps de l'orientació psicopedagògica i laboral.
- Iniciativa emprendedora
- Assessorament/consulta en el Disseny i desenvolupament curricular
- Adaptació del currículum per l'atenció a la diversitat de l'alumnat
- Gestió del conflicte i equips de treball.
- Principals instruments, materials i recursos educatius, inclosos els multimèdia i les TIC, al servei de l'orientació psicopedagògica i laboral
- Recerca activa d'ocupació
- Orientacions psicopedagògiques a les famílies
- Orientacions problemes de comportament a l'aula: habilitats socials i gestió de conflictes

BLOC II: ORIENTACIÓ PSICOPEDAGÒGICA I ASSESSORAMENT PER L'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT DE L'ALUMNAT.

- Orientacions psicopedagògiques pel desenvolupament de la motivació i autoestima
- Orientacions psicopedagògiques relacionades amb l'absentisme
- Orientacions psicopedagògiques en les dificultats d'aprenentatge
- Orientacions psicopedagògiques davant el retard escolar
- Orientacions psicopedagògiques per els diferents ritmes d'aprenentatge
- Orientacions psicopedagògiques davant l'alumnat amb manca d'atenció i alumnat amb TDAH i TEA
- Orientacions psicopedagògiques sobre la prevenció en la salut
- Orientacions psicopedagògiques davant de problemes personals i familiars
- Orientacions per l'alumnat amb necessitats sensorials i motor
- La prevenció dels problemes de convivència en l'Educació Secundària: avaluació, processos característics i recursos específics

Metodologia

En el màster es desenvolupa una metodologia centrada en l'estudiant per tal de què el procés d'aprenentatge sigui significatiu, funcional i contextualitzat. Per aconseguir-ho es combinen diferents estratègies metodològiques, com són les pràctiques a l'aula, l'estudi de casos, role-plays o debats entre d'altres. Aquestes estratègies combinen la fonamentació teòrica amb la seva aplicació a la pràctica i estan desenvolupades per professorat que majoritàriament combina la funció docent a la universitat amb la pràctica orientadora en centres educatius.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Magistral / Expositiva. Pràctiques. Exemplificació i estudi de casos.	190	7,6	2, 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 27
Tipus: Supervisades			
Tutories especialitzades presencials: grupals o individuals	150	6	1, 3, 5, 6, 10, 21, 25, 26, 27
Tipus: Autònomes			
Estudi personal. Lectures i comentaris de text. Realització d'activitats pràctiques i propostes didàctiques en grup	335	13,4	1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27

Avaluació

L'avaluació es realitza de forma formativa i sumativa. L'avaluació formativa permet fer un seguiment de l'evolució en el procés d'ensenyament-aprenentatge i, l'avaluació sumativa, permet verificar els aprenentatges apresos i les habilitats desenvolupades mitjançant activitats d'avaluació teòrico-pràctiques amb un plantejament transversal.

Es combinen activitats d'avaluació individuals i grupals amb la finalitat d'avaluar els coneixements, capacitats d'anàlisi, de reflexió i d'aplicació individuals, juntament amb les capacitats de treball en equip.

Per superar el bloc és indispensable treure com a mínim un 5 en cada una de les activitats plantejades. Les activitats hauran de lliurar-se en data i format indicats. En cas de tenir alguna pràctica suspesa, es disposa d'una única possibilitat de recuperació en que, caldrà lliurar de nou la pràctica modificada, incorporant els comentaris realitzats pel professorat. Caldrà fer el lliurament en un màxim 10 dies després de la publicació/informació de les notes. Les activitats de recuperació podran optar màxim a un 5.

Les situacions individuals que no s'ajusti al plantejament descrit, hauran de comunicar-se per escrit al professorat implicat que valorarà si és possible habilitar alguna adaptació, sense perdre de vista la filosofia d'avaluació del bloc.

Les activitats d'avaluació seran les següents:

1. Pràctiques d'aula. Per calcular la nota d'aquest bloc es farà la mitja de totes les pràctiques d'aula realitzades amb tot el professorat.

Té un pes del 40% de la nota final.

Es realitzaran pràctiques tant individuals com grupal.

2. Treball individual d'anàlisi de la realitat. El cos de professorat oferirà 5 temàtiques per realitzar el treball. Les temàtiques es distribuïran a l'aula, de tal forma que el nombre d'estudiants per temàtica estigui equilibrat.

Té un pes del 30% de la nota final.

Data de lliurament: 24 de febrer de 2020.

3. Estudi de cas individual. Es plantejarà un cas en que l'estudiant haurà de dissenyar la intervenció, argumentant els motius de l'elecció i la seva idoneïtat.

Té un pes del 30% de la nota final.

Data de lliurament: maig de 2020.

Al llarg del mòdul es poden demanar altres activitats d'aprenentatges çsense haver de ser considerades necessàriament tasques d'avaluació, siguin de lliurament obligatòria o de desenvolupament a l'aula.

Les entregues de treballs es realitzaran prioritàriament via el campus virtual. Es podran habilitar altres vies d'entrega, previ acord amb el professorat, informades via presencial a la classe i via campus virtual. No s'acceptaran treballs entregats per vies no acordades amb el professor/a ni tampoc treballs entregats amb formats incorrectes, que no incloguin el nom dels autors o que s'entreguin fora de termini.

Les notes dels treballs i dels exàmens es penjaran com a màxim 1 mes després de la seva entrega.

D'acord a la normativa UAB, el plagi o còpia d'algun treball es penalitzarà amb un 0 com a nota d'aquest treball perdent la possibilitat de recuperar-la, tant si és un treball individual com en grup (en aquest cas, tots els membres del grup tindran un 0). Si durant la realització d'un treball individual a classe, el professor considera que un alumne està intentant copiar o se li descobreix algun tipus de document o dispositiu no autoritzat pel professorat, es qualificarà el mateix amb un 0, sense opció de recuperació.

L'assistència a les classes és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes, en cas contrari es considerarà "no presentat"

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Estudi de cas	30%	0	0	3, 5, 7, 10, 11, 13, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 27
Pràctiques d'aula individuals i/o grupals	40%	0	0	1, 3, 5, 6, 10, 11, 15, 17, 18, 20, 21, 23, 24
Treball sobre la contextualització de l'orientació psicopedagògica	30%	0	0	2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27

Bibliografia

Boqué, M.C. (2018). La mediación va a la escuela. Hacia un buen plan de convivencia en el centro. Ed. Narcea

Castiñeira, A.; Lozano, JM.; *El poliedro del liderazgo*. (2014) Barcelona. Libros de cabecera.

Fundación ADANA. (2006) El alumno con TDAH. Guía práctica para educadores. 2ª edición. Ediciones Mayo. https://www.fundacionadana.org/wp-content/uploads/2016/12/libro_alumno_tdah_11_indd_1.pdf

Grup de Recerca de superdotació i altes capacitats del COPC i; Grup de Recerca de superdotació i altes capacitats del COPEC. (2018). Guia per a la detecció i intervenció educativa en els alumnes amb altes capacitats intel·lectuals. Guia actualitzada. Accessible a: https://www.pedagogs.cat/doc/guia_superdotacio.pdf

Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar. Govern Illes Balear. (s.d.). Millorem la convivència amb les pràctiques restauratives. <https://www.caib.es/sites/convivexit/ff/228561>

Meirieu, Philippe; (2007). *Frankenstein Educador*. Barcelona. Laertes.

OECD (2018). *Manual per a entorns d'aprenentatge innovadors*. Barcelona: Editorial UOC

Ritacco, J. y Amores, F.J. (2011). Buenas prácticas educativas ante el fracaso escolar en programas de apoyo y refuerzo en contextos de exclusión social. *Revista de currículum y formación del profesorado*, Vol 15, n 3, pp 117-137.

Van Manen, Max.(1998). *El tacto en la enseñanza*. Barcelona. Paidós.

Fonts documentals:

L'orientació educativa i l'acció tutorial al llarg i en cada una de les etapes educatives i ensenyaments. Aprenentatge i formació continuats. Departament d'Ensenyament, web xtec, secció orientació educativa.

De l'escola inclusiva al sistema inclusiu, Materials per a l'atenció a la diversitat. Departament d'Ensenyament, web xtec.

Ara és demà, Debat sobre el futur de l'Educació a Catalunya (2017), Document 1/2017 Consell Escolar de Catalunya

Reptes de l'Educació a Catalunya. Anuari 2018, Director Jordi Riera, n.86, Fundació Jaume Bofill.

Habilidades y competencias del siglo XXI para los aprendices del nuevo milenio en los países de la OCDE (2010), OCDE y Instituto de Tecnologías Educativas